

Az ősi Kína kincsei

Kiállítás az Iparművészeti Múzeumban

**Lovasok /
Riders with horses**
*Nyugati Han-
dinasztia (Kr. e.
206–Kr. u. 9), festett
keménycserép,
magasság egyenként:
66 cm (Shaanxi
Történelmi Múzeum,
Xi'an) / Western Han
Dynasty (206 BC –
AD 9), earthenware,
painted, height: 66 cm
each (Shaanxi History
Museum, Xi'an)*

■ A kínai újév beköszöntét megelőző napokban nyílt meg az Iparművészeti Múzeumban *Az ősi Kína kincsei* című kiállítás, amely közel harmincéves szünet után mutat be ismét Kínából érkezett régészeti és iparművészeti anyagot Magyarországon.

Hogyan ismerhető meg egy több évezredes múltra visszatekintő ázsiai kultúra művészete, s ma milyen tárgyait ismerjük e múltnak? Milyen birodalmi központokból működött egykor Kína, s milyen összefüggések rajzolhatók fel a régészeti leletekből? Hogyan jellemezhető Kína udvari kultúrája az egyes korokban?

Ezekre a kérdésekre keresi a választ a kiállítás, amely három kínai múzeum anyagából válogatott anyagot mutat be. A legkorábbi régészeti leletek a Shaanxi

Történelmi Múzeumból érkeztek. Shaanxi az a tartomány, amely évezredek óta a kínai civilizáció egyik központi területe volt, így talán a leggazdagabb régészeti anyaggal büszkélkedhet. Fontos tárgyananyag származik a dél-kínai Nanjingi Városi Múzeumból, a második kölcsönző intézményből, hiszen Nanjing, a déli főváros a kínai előkelők fényűző életének számos tárgyi bizonyítékát őrzi. A kiállítás harmadik kölcsönző intézménye a Chengde Császári Nyári Palota Múzeuma, amely a 18. századi udvari kultúra pompás darabjait bocsátotta rendelkezésre. Chengde a mandzsu Qing-dinasztia (uralkodott: 1644–1911) idején Észak-Kína egyik legfontosabb birodalmi központjának, nyári pihenőhelynek és fontos vadászterületnek számított.

**Váza, a nyolc taoista jósjellel /
Vase decorated with Taoist Eight Trigrams**

Qing- (Csing-) dinasztia, Qianlong- (Csianlong-) kor (1736–1795), porcelán, szürkésfehér, repesztett mázzal, magasság: 28,5 cm (Chengde Császári Nyári Palota Múzeum, Chengde) / Qing Dynasty, reign of Qianlong (1736–1795), porcelain with greyish white, crackle glaze, height: 28,5 cm (Museum of Chengde Imperial Summer Resort, Chengde)

A több mint másfél száz tárgyat bemutató kiállítás kronologikus elrendezésben kínál bepillantást a kínai művészetbe. Első nagy egysége a neolitikus kultúrák

kerámiáit vonultatja fel. E kultúrák egyike a Yang-shao-kultúra volt, amelynek festett kerámiáit fekete és vörös színű, geometrikus mintákkal díszítették. Nevezetes darabja e festett kerámiáknak az a félgömb formájú fedél, amit gyermek-urnáváza fedeleként használtak. A neolitikum embere különös gondot fordított halottainak eltemetésére, a holttest elhelyezésére és a halottak emlékének ápolására. Számos jadetárgyat tártak fel az első dinasztiák sírjaiból, ezek közül nyaklánc, korong és függők is láthatók a kiállításon.

Az első történelmi dinasztiák – Shang- és Zhou-kor, Kr. e. 16–3. század – bronz szertartási tárgyai állnak az első rész figyelmének középpontjában, melyek az uralkodók hatalmát és gazdagságát reprezentálják. Szertartási funkciójuk alapján megkülönböztették az étel- és italáldozathoz használt edényeket, díszítésük jellegzetes motívuma a szörnymaszk (*taotie*) volt. A

Ding típusú szertartási edény hús tárolására / Ding-type sacrificial vessel, meat container

Nyugati Zhou- (Csou-) dinasztia (Kr. e. 1050–771), bronz, magasság: 23 cm (Shaanxi Történelmi Múzeum, Xi'an) / Western Zhou period (1050–771 BC), bronze, height: 23 cm (Shaanxi History Museum, Xi'an)

← **Tál formájú urnafedél halakkal és stilizált emberalakokkal díszítve / Bowl-shaped urn lid painted with fish and stylized human figures**

Neolitikum, Yangshao- (Jang-sao-) kultúra (Kr. e. 4600–3000), festett keménycserép (Shaanxi Történelmi Múzeum, Xi'an) / Neolithic culture, Yangshao (4600–3000 BC), earthenware, painted (Shaanxi History Museum, Xi'an) [16 x Ø 41 cm]

kiállítás egyik fő vonzerejét a kínai császárságot Kr. e. 3. században megalapító Qin Shi Huangdi császár sírját védő cserépkatonák jelentik. Két élet-

nagyságú íjász idézi meg a császár sírját védő több ezer fős hadsereget. Az egyik harcost térdeplő állásban, a másikat állva ábrázolták, kezükben számszer-

íjat tarthattak. Viseletük, páncélzatuk minden részlete gondosan kidolgozott, arcuk és hajviseletük egyedileg mintázott.

A középső kiállítási terem két jelentős kínai dinasztia, a Han- (Kr. e 3. – Kr. u. 3. század) és a Tang-dinasztia (7–9. század) életét eleveníti fel. Az elhunyt valódi életkörüzetét megmintázó sírkerámiák révén megismerhetjük a kínai előkelők világát, láthatjuk tárgyaikat, eszközeiket, kedvteléseiket és szórakozásait, a Selyemúton közlekedő karavánokat, zenészeket és táncosokat. Nevezetesek a Han-kor sírjaiból előkerült és a kiállításon bemutatott lóábrázolások. A nyugati határvidéken túl, a Nagy Sándor idején Ferganának és Szogdiánának nevezett közép-ázsiai területeken igen szép és erős lovakat tenyésztettek. Ezek a lovak fontos csereárúként szolgáltak, amit igen drágán, selyemért szerezhettek meg a kínai előkelők.

A kiállítás egyik legnevezetesebb része a Kína aranykorának is nevezett Tang-kor anyagi kultúrájába, s a Selyemúton Kínába érkező buddhizmus művészetébe kínál bepillantást. Buddhista kősztlé és Guanyin bódhiszattva bronzszobrai láthatók. A buddhista panteon népszerű istenségét, Guanyint, a könyörületesség és irgalom istenségeként leggyakrabban kezében vázával (a tökéletes harmónia és béke jelképe) és fűzfaággal (a fűzfaággal hintett víz megtisztulást hoz) vagy lótusszal ábrázolták.

A kiállítás harmadik termében kapott helyet a két utolsó dinasztia, a 14–18. század között uralkodó Ming- és Qing-dinasztia udvari kultúrájának tárgyanaga. A kínai előkelők gazdagságát főként ékszerek mutatják. Nevezetesek a fejen, hajban hordott filigrán munkák, a karkötők és fülbevalók sorozatai, valamint a férfijádeövek. A női ékszerek főnixmadaras hajtűi és kontyfogói mellett a férfiak is viselhettek aranyból készített fejüket. Az előkelők viselete pontosan tükrözte a kínai világrendben elfoglalt helyüket. A sárkányköntös az ünnepi férfiviselet része volt. A hosszú, bokáig érő, elöl közepén záródó köntöst medalionokba hímzett, ötkarmú sárkányokkal díszítették.

Külön egységben jelennek meg a 18. században virágzó tibeti buddhizmus szertartási tárgyai, így a tibeti buddhizmus nevezetes istenségeinek ábrázolásai

**Guanyin,
a könyörületesség
bódhiszattvája /
Bodhisattva of
Compassion, Guanyin**
*Tang-dinasztia
(618–907), bronz,
magasság: 49 cm
(Shaanxi Történelmi
Múzeum, Xi'an) /
Tang Dynasty
(618–907), bronze,
height: 49 cm
(Shaanxi History
Museum, Xi'an)*

**A királyné.
Egyetemes Uralkodó
hét drágaköve III. /
Queen. Seven Precious
Possessions of the
Universal Monarch, III**

*Qing- (Csing-)
dinasztia
(1644–1911),
magasság: 27,5cm
(Chengde Császári
Nyári Palota
Múzeum, Chengde) /
Qing Dynasty
(1644–1911), height:
27,5 cm (Museum of
Chengde Imperial
Summer Resort,
Chengde)*

**A fehér elefánt.
Egyetemes Uralkodó
hét drágaköve V. /
White Elephant.
Seven Precious
Possessions of the
Universal Monarch, V**

*Qing- (Csing-)
dinasztia
(1644–1911),
magasság: 27,5cm
(Chengde Császári
Nyári Palota
Múzeum, Chengde) /
Qing Dynasty
(1644–1911), height:
27,5 cm (Museum of
Chengde Imperial
Summer Resort,
Chengde)*

vagy szertartási tárgyegyüttesek (az Egyetemes Uralkodó hét jelképe). Külön vitrinsorban láthatók a kínai udvari kultúra kiemelkedő jelentőségű tárgyai, a porcelánok, melyek a dél-kínai császári manufaktúrából, Jingdezhenből származó, máz alatti festéssel díszített vagy egyszínmázos porcelánok.

A kiállítás zárásaként a 18. század oltárra helyezett ezüst szertartási tárgysorozatát vehetik össze a látogatók az ókori dinasztiák bronz szertartási edényeivel. Rácsodálkozhatnak a kínai civilizáció évezredeken átívelő kifejezésformáira, állandóan a múltból forrásozó, de minden korban megújuló művészetére.

FAJCSÁK GYÖRGY
sinológus

(Az ősi Kína kincsei – Élet az ázsiai birodalom központjaiban. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2015. február 6–április 19.)

A cikkben előforduló kínai nevek és magyar népszerű átírásuk zárójelben: Shaanxi (Senhszi), Nanjing (Nancsing), Chengde (Csengtő), Qing (Csing), Yangshao (Jang-sao), Shang (Sang), Zhou (Csou), Qin Shi Huangdi (Csin Si Huang-ti), Guanyin (Kuanjin), Jingdezhen (Csingtöcsen), Xi'an (Hszian), ding (ting).

A katalógusban megjelent fotókat az Iparművészeti Múzeum bocsátotta rendelkezésünkre, a képeket Li Wenyi (Li Venji), Huang Liren (Huang Lizsen) és Li Dan (Li Tan) készítette. *(A szerk.)*

Főnixpárral díszített hajtűk (részlet) / Hairpins decorated with a pair of phoenixes (detail)
Ming-dinasztia (1368–1644), arany, filigrán, hosszúság: 22 cm és 22,3 cm (Nanjingi Városi Múzeum, Nanjing) / Ming Dynasty (1368–1644), gold, filigree, lengths: 22 cm and 22,3 cm (Nanjing Municipal Museum, Nanjing)